

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3151/2018. (V. 7.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 73.Pf.633.693/2017/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] Az indítványozó jogi képviselője útján (dr. Csitos Eszter, 6000 Kecskemét, Kisfaludy utca 8.) alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] 1. Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege szerint az indítványozó 2008-ban három deviza alapú kölcsön-szerződést kötött egy pénzügyi intézménnyel. E pénzügyi intézmény 2010–2012 között késedelmes teljesítés miatt mindhárom szerződést felmondta, majd a megszűnt szerződésekből származó követeléseit 2011–2012-ben egy másik pénzügyi intézményre – egy követeléskezelő cégre – engedményezte, e cég pedig később a követeléseknek egy magánszemélyre történő továbbengedményezéséről döntött.
- [3] A Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2-törvény) alapján az első pénzügyi intézménynek 2015-ben elszámolási kötelezettsége keletkezett az indítványozóval szemben. A DH2-törvény 7. § (1) bekezdése alapján a követelés engedményezésének időpontjára elkészített elszámolás szerint az indítványozónak az árfolyamrészről és az egyoldalú szerződésmódosításból származó túlfizetése (fogyasztói követelése) a három szerződés vonatkozásában összesen kb. kétmillió forint volt. Az indítványozó keresetében azt kérte a bíróságtól, hogy jogalap nélküli gazdagodás jogcímén kötelezze a követeléskezelőt mint engedményest ennek az összegnek a megfizetésére.
- [4] Az elsőfokú bíróság a keresetet alaposnak találta, a másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék azonban a döntést megváltoztatta és a keresetet elutasította. Indokolása szerint a felek között fennálló elszámolási jogvita kapcsán nem alkalmazhatók a jogalap nélküli gazdagodás általános szabályai, ugyanis a felek jogviszonyát – a kölcsön-szerződésben kikötött árfolyamrész és egyoldalú szerződésmódosítás mint tisztességtelen szerződési feltételek alkalmazásának jogkövetkezményeit – az elszámolásra vonatkozó speciális jogszabályok rendezik. A perbeli kölcsönszerződések esetében az alperesi jogelőd – az első pénzügyi intézmény – minősült elszámolásra kötelezettnek, a DH2-törvény 7. § (2) bekezdése pedig akként rendelkezett, hogy „[a]z elszámolásból eredő jogai érvényesítéséhez a fogyasztó a követeléskezelőtől igényelheti, hogy a követeléskezelő a fogyasztóval szemben fennálló követelésével az 5. § (3) bekezdése szerint [...] számoljon el.” Tehát ahhoz, hogy a fogyasztó a követeléskezelővel mint engedményessel szemben elszámolási igényt tudjon érvényesíteni, külön kérelmet kellett benyújtani a DH2-törvény 7. § (5) bekezdésében meghatározott határidőben. Azonban „[i]lyen kérelme a felperesnek nem volt” az alperes követeléskezelő felé. A másodfokú bíróság hangsúlyozta: „[h]a a fogyasztó a speciális törvényben előírt határidőben és módon nem érvényesítette az elszámolással kapcsolatos igényét, vagyis nem kérte a törvényben megjelölt speciális részleges érvénytelenségi okok jogkövetkezményeinek speciális eljárásban történő rendezését, úgy ezt már a perben nem érvényesítheti”. Utóbb tehát a felperes „az árfolyamrész és az egyoldalú szerződésmódosítás tisztességtelenségére alapítottan kifizetést nem kérhet” a követeléskezelőtől polgári perben, jogalap nélküli gazdagodásra hivatkozással.
- [5] Hivatkozott a bíróság emellett arra is, hogy a DH2-törvény 5. § (4) bekezdése abban az esetben rendeli el a jogalap nélküli gazdagodás szabályainak az alkalmazását, ha a fogyasztói kölcsönszerződés megszűnése a szerződésből eredő követelés teljesítésére irányuló kötelezettség fennmaradása nélkül következett be. A vizsgált ügy-

ben azonban e rendelkezés nem alkalmazható, mert a kölcsönszerződések felmondással szűntek meg, és „ekkor a követelés teljesítésére irányuló kötelezettsége a felperesnek fennállt”.

- [6] 2. Az indítványozó a Fővárosi Törvényszék 73.Pf.633.693/2017/6. számú ítélete ellen benyújtott és annak megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszában arra hivatkozik, hogy a bírósági döntés sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, az R) cikk (2) bekezdését, a T) cikk (1) bekezdését és a XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [7] Indokolása szerint a bíróság a felsorolt alaptörvényi rendelkezések sérelmét azzal valósította meg, hogy döntését – e körben indokolás nélkül – egy valótlan, minden ténybeli alapot nélkülöző, lényegében egy általa „kitalált”, fiktív állításra alapította, mégpedig arra, hogy az indítványozó az utolsó engedményezettnek még mindig tartozik. Ez azonban nem felel meg a valóságnak, hiszen az indítványozó – állítása szerint – az utolsó engedményezést követően nem sokkal – még a per megindítása előtt – minden fizetési kötelezettségét teljesítette. Tehát a bíróság az indítványozót megalapozatlanul tekintette „kötelezettnek”, és az indítványozó szerint a jogalap nélküli gazdagodást meg kellett volna állapítani az eljárásban. Az indítványozó utal e körben arra, hogy indítványát annak tudatában nyújtja be, hogy az Alkotmánybíróság nem „szuperbíróság”, de úgy véli, ügyében a bíróság nem pusztán tévedett, hanem szándékosan alapította a döntést egy valótlan tényre, ez pedig olyan súlyú probléma, amely az Alaptörvény sérelmének megállapítását indokolja.
- [8] Sérelmezi az indítványozó mindezek mellett azt is, hogy a bíróság ítéletet hozott „olyan felek között, akik – a másodfokú bíróság gondolatmenetén haladva – egymással nem állnak jogviszonyban”. Az indítványozó álláspontja szerint ilyen esetben a per megszüntetése lett volna indokolt, vagy „új eljárásra kötelezve az elsőfokú bíróságot rendezni kellett volna a perbeli legitimáció kérdését”.
- [9] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenképp azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [10] Az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben benyújtott panaszában (a Fővárosi Törvényszék ítéletét az indítványozó jogi képviselője 2017. július 18-án vette át, az alkotmányjogi panaszt 2017. augusztus 11-én adták postára) az ügy érdemében hozott, rendes jogorvoslattal nem támadható törvényszéki ítéletet támadja. A kérelmező alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége – mivel a támadott ítélettel lezárt perben felperes volt – fennáll, a kérelem az Abtv. 52. § (1b) pontjában foglalt követelményeket teljesíti.
- [11] Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § a) pont], hogy a panaszos Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az indítvány e feltételnek csak részben tesz eleget, ugyanis nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot az R) cikk [lásd legutóbb pl. 3088/2018. (III. 14.) AB végzés, Indokolás [17]] és a T) cikk [lásd legutóbb pl. 3049/2018. (II. 13.) AB végzés, Indokolás [12]]. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére pedig csak két esetben alapítható alkotmányjogi panasz: a kellő felkészülési idő hiánya, illetve a visszaható hatály tilalma miatt [lásd legutóbb pl. 3092/2018. (III. 14.) AB végzés, Indokolás [5]], az indítvány azonban nem ebben a vonatkozásban állítja a felhívott cikk sérelmét.
- [12] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [13] Az indítványozó által támadott bírósági döntés az elsőfokú ítélet és a peres felek előadásainak ismertetését követően részletesen indokolja, hogy a bíróság álláspontja szerint az ügyben miért nem volt helye a per megszüntetésének, mint ahogyan azt is, hogy a DH2-törvény rendelkezései alapján miért nem látott lehetőséget a bíróság jogalap nélküli gazdagodás megállapítására. A kereset elutasításának elsődleges indoka az, hogy „a felperes, mivel az alperestől az elszámolást a DH2 tv. 7. § (2) bekezdése alapján nem kérte, vele szemben az árfolyamrés és az egyoldalú szerződésmódosítás tisztességtelenségére alapítottan kifizetést nem kérhet” (a Fővárosi Törvényszék 73.Pf.633.693/2017/6. számú ítélete, 9. oldal). Ezt követően tér ki a bíróság arra, hogy a DH2-törvény 5. § (4) bekezdése a konkrét ügyben miért nem alkalmazható. Az ítélet indokolásában nem volt tetten érhető az, hogy a bíróság a döntését egyetlen, általa – amint azt az indítványozó állítja – tudottan valótlan tényre alapította volna.
- [14] Az Alkotmánybíróság – a bírói döntések indokait kifogásoló alkotmányjogi panaszokat elbíráló korábbi döntéseihez hasonlóan – jelen ügyben is emlékeztet arra, hogy „a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz nem tekinthető hagyományos értelemben vett jogorvoslatnak. Az Alkotmánybíróság ugyanis az alkot-

mányjogi panasz intézményén keresztül is kizárólag az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]; legutóbb megerősítette: 3056/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [19]}. [...] Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e jogági dogmatika elfogadott szabályaihoz {3207/2015. (X. 27.) AB végzés, Indokolás [12], illetve 3067/2016. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [18]}." {3117/2016. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [16]}; {lásd összefoglalóan még: 3069/2017. (IV. 4.) AB végzés, Indokolás [9]}.

- [15] Az Alkotmánybíróság megítélése szerint jelen ügyben az alkotmányjogi panasz valójában a bírósági eljárás felülbírálatára irányul, az indítványozó a támadott bírói döntés tartalmát sérelmezi. A kifejtettek alapján azonban az Alkotmánybíróság jelen ügyben sem bocsátkozhat annak érdemi vizsgálatába, hogy a bíróság döntése megalapozott volt-e, tehát, hogy az alperes kötelezhető-e az árfolyamrésből és az egyoldalú szerződés módosításból származó fogyasztói túlfizetés megtérítésére jogalap nélküli gazdagodás jogcímén. E kérdés ugyanis nem alkotmányossági szempontú mérlegelést jelentene, hanem a tényállás felülvizsgálatát, és az alapul fekvő ügy újbóli eldöntését, ami által az Alkotmánybíróság a polgári bíróság szerepét venné át. Önmagában az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági ítélet érvelését, következképpen a bírói döntés irányát tévesnek tartja, nem alkotmányossági kérdés.
- [16] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a vizsgált ügyben nem talált olyan körülményt, amelyet a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként lehetne értékelni.
- [17] 4. Összefoglalva tehát az alkotmányjogi panasz részben nem tett eleget az Abtv. 27. § a) pontjába foglalt feltételnek, illetve a befogadhatóság Abtv. 29. §-ában előírt feltételének, ezért azt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2018. április 26.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1635/2017.

